

Šių metų pirmą ketvirtį į SEB banką kreipėsi 73 gyventojai, nukentėję nuo telefoninių sukčių. Tai yra keturis kartus daugiau negu tuo pačiu laikotarpiu pernai, kai besikreipiančių į banką buvo 18 asmenų. Nukentėję žmonės nepažįstamiems asmenims padiktavo savo prisijungimo prie paslaugų internetu sistemos duomenis ir dėl to prarado 283 tūkst. litų. Iš jų beveik 90 tūkst. litų – daugiau negu pusės nukentėjusiųjų vardu paimti greitieji kreditai.

„Mūsų duomenimis, šių metų pirmą ketvirtį nuo telefoninių sukčių nukentėjusiųjų buvo tiek, kiek pernai per daugiau kaip pusę metų. Tai yra rimtas signalas ir rodo, kad, nepaisant perspėjimų apie tokius atvejus, sukčių pasirinkta taktika veikia“, – sako Audrius Šapola, SEB banko Prevencijos departamento direktorius.

Pasak psichologės, Vilniaus universiteto Bendrosios psichologijos katedros lektorės dr. Kristinos Vanagaitės, nors apie telefoninių sukčių apgautus žmones viešojoje erdvėje girdime kone kasdien, dažniausiai darome klaidą, manydami, kad tai, kas atsitiko kitam, niekada neatsitiks mums.

„Sukčių pasakojamos istorijos vis keičiasi, tačiau pastaruoju metu yra prisistatoma policijos, kitų teisėsaugos tarnybų pareigūnais. Kai paskambina tariami pareigūnai, žmogus pasimeta, sutrinka, pasiduoda autoritetingai kalbančiam apsimetėliui. Tačiau turime žinoti, kad ir kaip įtikinamai bekalbėtų sukčius, reikia nebijoti klausinėti, aiškintis detales, kreiptis patarimo į žmogų, kuriuo pasitikime. Visa tai gali padėti atgauti blaivų protą ir atpažinti apgaulę“, – pataria psichologė.

SEB banko statistika rodo, kad į pinkles dažniausiai patenka vyresnio amžiaus moterys. Absoliuti dauguma nukentėjusiųjų prisijungdami prie paslaugų internetu sistemos naudojami slaptažodžių kortelėmis. „Neretai sukčiai, išgirdę, kad asmuo prie banko sistemos jungiasi naudodamasis mobiliuoju parašu ar elektroniniu slaptažodžių generatoriumi, pokalbį nutraukia, kadangi šios priemonės apsunkina jų ketinimus“, – sako A. Šapola.

Kita problema, kurią įvardija SEB banko Prevencijos departamento direktorius, yra asmenys, kurie leidžia naudotis savo sąskaitomis neteisėtai pervestoms lėšoms paimti. Banko duomenimis, per pirmą ketvirtį sukčiai iš viso pasinaudojo 84 asmenų sąskaitomis.

„Jeigu nebūtų žmonių, kurie leistų naudotis savo sąskaitomis, toks sukčiavimo modelis sklandžiai funkcionuoti negalėtų. Vis tik žadami lengvi pinigai dažnai suvilioja žmones. Galbūt jie nesusimąsto, kam ir kodėl padeda, arba nevertina to kaip nusikaltimo“, – sako SEB banko Prevencijos departamento direktorius.

Pasak Vilniaus Mykolo Riomerio universiteto Bankininkystės ir investicijų katedros lektoriaus Mariaus Laurinaičio, tapatybės vagystė atspindi socialinių santykių dalį, kuri iki šiol yra menkai teisiškai reglamentuojama. „Elektroninė erdvė sudarė tinkamas sąlygas nusikaltėliams pasinaudoti šia nesutvarkyta sritimi ir tapatybės vagystė tapo viena iš pavojingiausių nusikalstamų veikų. Atsižvelgiant į tai, kad šios pavojingos veikos padariniai gali būti labai įvairūs, svarbu tinkamai teisiškai sureguliuoti santykius, susijusius su tapatybės vagyste elektroninėje erdvėje“, – sako M. Laurinaitis.

Universiteto lektoriaus teigimu, beveik kiekvienoje pasaulio šalyje pastebimas tapatybės vagysčių aktyvumo padidėjimas, todėl labai svarbu, kad šalys, kurios iki šiol beveik neturėjo tokių vagysčių elektroninėje erdvėje, dažniau naudotųsi kitų valstybių sukauptą patirtimi. „Reikalinga ir didesnė valstybės institucijų pagalba, tarpusavio bendradarbiavimas ir vartotojų švietimas, nes tik tokiu būdu galima laiku užkirsti kelią nusikaltėliui pavogti kito žmogaus tapatybę ir ja neteisėtai pasinaudoti“, – sako M. Laurinaitis.

SEB bankas primena, kad jokios institucijos, net jeigu prisistatoma teisėsaugos vardu, neturi teisės prašyti atskleisti asmeninių prisijungimo prie bankų sistemų duomenų. Apie visus asmenis, kurie galimai susiję su nusikalstama veika, bankas praneša policijai, o jų sąskaitas uždaro. Bankas taip pat ragina visus gyventojus, sulaukusius skambučių ir prašymų padiktuoti savo konfidencialius duomenis, iš karto kreiptis į policiją.